

K R O N I K A

SPOMINSKI IN JUBILEJNI ČLANKI

Profesor France Planina devetdesetletnik

Geografski vestnik se je doslej že dvakrat spomnil profesorja Franceta Planine (GV 1971, 1981). Njegovo delo in vsestranske zasluge za razvoj slovenske šolske geografije, kartografije, turistične in poljudne geografske literature je bilo na različne načine predstavljeno tudi drugod. Nemisljive zasluge ima tudi za svoj rojstni kraj Škofjo Loko, ki mu je z različnimi priznanji vračal njegovo vdanost in desetletja različnega kulturnega delovanja (Loški razgledi 1971, 1981). In vendar je ostalo še veliko neizrečenega in nenapisanega o liku tako plodnega in uspešnega delavca kot je France Planina.

France Planina se je rodil 29. septembra 1901 v Škofji Loki. Bil je v prvi, sloviti generaciji študentov geografije ljubljanske univerze, ki je med leti 1922 in 1925 ustanovila Geografsko društvo Slovenije in Geografski vestnik. En semester je poslušal predavanja tudi na Münchenski univerzi. Zanj in za njegove vrstnike, Bohinca, Kranjca, Rakovca, Rubiča, Savnika in druge je bilo zlasti pomembno, da so nekateri med njimi za krajši čas že okusili raven znanih evropskih univerz, ne nazadnje pa tudi zavest, da so začetniki nove slovenske akademske geografije. Zato njihova imenitna zamisel ustanoviti strokovno društvo in strokovni časopis gledana z današnjega zornega kota ni presenetljiva. Zato pa je odločnost in zrelost njihovega nastopa presenetila njihove profesorje. Profesor Planina se še spominja, da je v vsem svojem študiju bil le dvakrat na strokovni ekskurziji, na Cerkniškem jezeru in na Bledu. Tudi to, da je bil študij preveč klimatološko orientiran, zlasti brez geomorfologije, je močno motilo takratne študente. Zato je bila ena njegovih prvih samostojnih odločitev kot mladega profesorja v Otočcu, da tudi v srednješolski pouk uvede terensko opazovanje. Takemu otipljivemu in nazornemu pouku je bil zvest vse življenje. Planina je študiral tudi prirodoslovje oziroma biologijo, to je bil njegov drugi predmet. Tudi na tem področju je bil odličen strokovnjak in pedagog. Z enako vnemo je poučeval oba predmeta, pa tudi geologijo in mineralogijo. Pri pouku biologije je moral včasih dobesedno orati ledino zaradi novosti v stroki in do takrat neobičajnih vsebin. Po diplomi se je moral za tri leta zaposliti v Otočcu v Liki, tako kot so takrat mnogi mladi slovenski prosvetni delavci morali na službovanje izven Slovenije. Iz tistega časa ima zanimive spomine, saj se je prvič soočil s pokrajino, naseljeno s pripadniki dveh narodov. Kljub svoji mladosti je v novem okolju deloval povezujoče.

Po povratku v Slovenijo je leta 1929 pričel poučevati na kranjski gimnaziji, kjer je nekoč sam drgnil hlače. Po osmih letih je nadaljeval delo na klasični gimnaziji v Ljubljani, po dveh letih pa kot svetnik na prosvetnem oddelku banske uprave. V času italijanske okupacije je okusil tudi Gonars, ker so ga zalotili pri skrivnem fotografiranju racij po ljubljanskih ulicah. Po vrnitvi iz taborišča je sodeloval pri izdajanju učnih pripomočkov, kar ga je pripeljalo leta 1943 do upravnika pokrajinske šolske založbe, ki je bila predhodnik Državne založbe Slovenije. Po osvoboditvi je zaradi svojega strokovnega ugleda postal član Komisije za ugotavljanje kulturno-zgo-

dovinske vojne škode, nato pa leta 1948 član profesorskega zbora 1. realne gimnazije ter pomožni inšpektor za biologijo. Leta 1953 je bil imenovan za ravnatelja Prirodoslovnega muzeja v Ljubljani, toda ni dolgo zdržal brez dijakov in se je vrnil na klasično gimnazijo v Ljubljani, kjer se je leta 1962 upokojil. Jubilanta krasi nepregledna vrsta člankov in razprav v Loških razgledih, v Geografskem vestniku in Geografskem obzorniku, Biološkem vestniku, Pionirskem listu, Proteusu itd. V Krajevem leksikonu Slovenije je bil urednik vseh občinskih kart, najbolj pa se je proslavil s knjigami o Slovenskem Primorju v luči turizma, o Škofji Loki ter Poljanski in Selški dolini, Slovenija in njeni kraji ter z ilustrirano knjigo Jugoslavija, za katero je leta 1968 prejel Levstikovo nagrado. Kot dober risar in kartograf je sodeloval pri pripravi številnih kart Slovenije in Jugoslavije, zlasti skupaj z dr. Valterjem Bohincem in Ivanom Selanom. Jubilant je po vojni oral ledino tudi na področju turistične publicistike in je prispeval številne članke v Turističnem vestniku in v turističnih vodnikih Muzejskega društva v Škofji Loki. Na desetine je bilo tudi vzornih izletov muzealcev in šolskih ekskurzij, ki jih je vodil, pa tudi najrazličnejših predavanj. Zanimiv je tudi Planinov že zgodaj oblikovan občutek za kulturne in zgodovinske vrednote preteklosti. Sam povdarja, da je skrbno hranil vse svoje beležnice o svojih nekdanjih dijakih, s katerimi se je pozneje pogosto družil in obujal spomine. Njegov izostreni občutek za pomen in ohranitev kulturnih in zgodovinskih pričevanj dokazuje dogodek iz Škofje Loke tik pred začetkom nemške okupacije, ko je pred uničenjem rešil pomemben arhiv.

France Planina ima za seboj skoraj sedemdeset let izredno plodnega strokovnega publicističnega in kulturnega udejstvovanja. Je dobitnik številnih priznanj in dveh državnih odlikovanj. Kot vzoren študent je že leta 1925 prejel svetosavsko nagrado. Leta 1971 je kot predvojni soustanovitelj loškega muzejskega društva in profesorskega ceha postal častni občan Škofje Loke. Od leta 1972 je častni član Zveze geografskih društev Slovenije. O njem so napisani številni jubilejni članki, v katerih mu sodobniki enoglasno priznavajo najodličnejše človeške in strokovne lastnosti kot so talent, širina pogledov, natančnost in predanost trdemu in vztrajnemu delu, bil pa je tudi vzoren in nesebičen sodelavec ter skrben mentor. Profesor Planina je znal svojim bralcem in poslušalcem, zlasti številnim generacijam svojih učencev, ki jim je bil skoraj kot oče, vsaditi ljubezen do domače zemlje, njene naravne in kulturne podobe ter njenega človeka. Njegov dobrohoten in korekten odnos do dijakov in strokovna zanesljivost sta zbujala splošno zaupanje in spoštovanje. Pedagoške izkušnje ni imel samo iz razreda, temveč je nekaj časa vodil tudi skavte Triglavskega stega, pozneje pa je našel novo področje delovanja v Ferijalni zvezi Jugoslavije.

Obsežnega Planinovega opusa, ki se mu je mogoče samo čuditi, ga spoštovati in biti zanj hvaležen, se bo moral lotiti poklicni biograf. A profesor Planina ne miruje niti v Domu starejših občanov na Koleziji, kjer je v uredniškem odboru internega časopisa Korenine in je zanj prispeval več člankov o svojem življenju. K visokemu jubileju mu v imenu bralcev Geografskega vestnika iskreno čestitamo in mu želimo obilo zdravja.

Jurij Kunaver

Profesor Hinko Uršič - osemdesetletnik

Profesor Hinko Uršič je na Tolminskem znan in spoštovan starosta na področju šolske in